

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Conclusio affirmativa statuitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico breviter, Beatos esse impeccabiles ab intrinseco.

Probatur conclusio multipliciter: Primo, 38
quia Beatitudo petit ab intrinseco omne bonum afferre, & omne malum auferre: Sed impeccabilitas est maximum bonum, peccatum vero summum malum: Ergo beatitudo postulat ab intrinseco excludere omne peccatum, & reddere beatum impeccabilem.

Secundo probatur: Beatitudo est inamissibilis ab intrinseco, ut ostendemus in ultima disputatione: Ergo petit ab intrinseco excludere, seu impedire omne id ratione cuius possit amitti: sicut cœlum, quia ab intrinseco est incorruptibile, ab intrinseco petit excludere omne quod ad illius corruptionem disponeret: At peccatum, si de factō daretur, beatitudinem destrueret; cum beatitudo sit summa felicitas, peccatum vero summa miseria: Ergo beatitudo ab intrinseco petit peccatum excludere, si commissum inueniat, & committendum impedire.

Tertio probatur: Licet repugnet creaturæ esse impeccabilem per naturam, et tamen conuenire potest impeccabilitas per gratiam: At nulla gratia ad hunc effectum præstandum aptior est, quam gratia consummata patriæ, cum illa sit perfectissima, & veluti in suo centro & statu connaturali: Ergo illa reddit Beatos ab intrinseco impeccabiles: unde 1. Petri i. vocatur *incorruptibilis & incontaminata hereditas.* 60

Confirmatur: Gratia patriæ est multo perfectior, saltem quantum ad modum operandi, quam quælibet gratia viæ; cum illa reguletur per lumen gloriæ, & claram Dei visionem, ista vero per fidem & cognitionem obscuram: Sed gratia viæ interdum confirmat & immobilizat hominem in bono, illumque reddit impeccabilem, etiam venialiter, ut patet in Beata Virgine: Ergo a fortiori gratia patriæ id præstat in Beatis & comprehensioribus. 61

Neque valet, si dicas donum confirmationis & impeccabilitatis in Beata Virgine, & in aliis Sanctis confirmatis in gratia, non provenire ab aliqua perfectione intrinseca gratiæ, sed ab extrinseco favore & manutentione Dei; quæ etiam ratione omnes Beati sunt impeccabiles, iuxta sententiam Scoti. Non valet, inquam, nam (præterquam quod hoc falsum est, ut demonstrant nostri Thomistæ in tractatu de gratia; ubi docent in viatoribus donum confirmationis in gratia non solum consistere in providentia Dei extrinseca, occasiones peccandi tollente, sed etiam in aliqua perfectione intrinseca gratiæ, quæ attenditur secundum quandam participationem gratiæ & charitatis patriæ; de quo videtur potest Alvarez disp. 104. de auxiliis) hoc datò, non infringitur vis argumenti propositi: Gratia enim patriæ, cum sit perfectior, & in suo statu connaturali, aliquid amplius exposcit quam gratia viæ: Ergo si gratia viæ extrinseco favore & manutentione Dei interdum reddat hominem impeccabilem, gratia consummata patriæ id ex natura sua, & ex perfectione sibi intrinseca præstare petit.

Quarto probatur conclusio: Sicut se habet voluntas damnatorum ad malum, ita ad minus se habet voluntas Beatorum ad bonum: Sed 62

tionis in Beatis, & tristitiæ in damnatis: Atqui A
objectum immediatum tristitiæ, quam habent damnati, non est Deus secundum se, sed carentia divinæ visionis: Ergo objectum immediatum delectationis Beatorum non est Deus, sed visio beatifica.

Huic argumento respondet Cajetanus 2. 2. qu. 17. art. 5. negando paritatem: duplicem autem assignat rationem discriminis. Prima est, quia Beati habent appetitum rectè dispositum; & ideo primò & principaliter gaudent de eo de quo magis est gaudendum: primò enim gaudent de bono divino in se, secundò de bono divino, quatenus est ipsorum bonum, & tertio de ipsa visione: At verò damnati, quia habent voluntatem deordinatam, nõ tristantur de eo quod opponitur bono divino in se, cuiusmodi est malum culpæ, neque similiter de Deo non viso, sed tantum de carentia visionis. Secunda disparitas est, quia Deus secundum se est objectum maxime conueniens creaturæ rationali; unde secundum se habet quòd possit esse objectum delectationis Beatorum: At non habet secundum se aliquid disconueniens, sed tantum quatenus infert aliquod malum penæ; & ideo sub hac tantum ratione est objectum tristitiæ in damnatis.

Obijces quartò: D. Thomas infra quæst. 11. art. 3. ad 3. dicit quòd finis sumptus pro te quæ est finis, & pro adeptio rei, non sunt duo fines, sed unus finis; ex quo refert eadem fruitione nos frui Deo, & visione illius: Ergo delectatio seu fruitio beatifica est de utraque immediatè.

Respondeo concessò Antecedente, negando Consequentiam: licet enim verum sit eadem fruitione nos frui Deo, & beatitudine formali, quæ est adeptio Dei, non tamen eodem modò; sed Deo fruimur primò & principaliter visione verò, quæ est adeptio eius, secundario & per reflexionem, ut in secunda parte conclusionis declarauimus. Neque hinc sequitur esse duos fines, Deum & eius adeptionem: nam ut est duo fines ultimi, opus esset ut tam Deus, quam eius adeptio, haberent dignitatem ultimæ dignitabilem propter se; hoc enim est de ratione ultimi finis: quod hic non contingit, cum solus Deus talem bonitatem habeat; adeptio verò eius solum sit id quò Deus talem bonitatem habens nobis conjungitur.

ARTICULUS IV.

Utrum Beati sint impeccabiles ab intrinseco?

Negant Scotus & Nominales in 1. dist. 1. qu. 4. asserentes Beatos esse impeccabiles solum ab extrinseco, & ex divina providentia, impediendo ne in peccatum labantur, eosque ad Dei amorem continuo determinante & applicante. Quam sententiam probabilem reputat Salas hic tract. 2. disp. 7. sect. 8. licet oppositum iudicet probabilius, loquendo de vitio quæ beatificamur de facto, secus de alia possibili, quæ tam tenuis, inquit, esse potest, ut non confirmet ab intrinseco in bona voluntate. Oppositum docent alii Theologi, maxime Thomæ: unde fit

damnati, ex eo quod sunt in termino, ita habent voluntatem obstinam & obfirmatam in malo, ut nullum possint bonum opus elicere, ut in tractatu de Angelis ostensum est: Ergo etiam animæ Beatorum ex ipsa conditione & natura statibus beatifici, quia nimirum sunt in termino, habent voluntatem ita confirmatam in bono, ut nullum peccatum mortale aut veniale possint committere. Unde Augustinus lib. 3. contra duas Epist. Pelagian. cap. 7. *hic præceptum est, ut non peccemus: ibi præmiū, non posse peccare.*

64 *Quintō:* Ex D. Thoma 1. 2. quæst. 63. art. 1. illa creatura est impeccabilis ab intrinseco, quæ immobiliter conjungitur regulæ suæ operationis: Sed Beatus regulæ suæ operationis, nempe ultimo fini, per visionem & amorem beatificum immobiliter conjungitur: Ergo est ab intrinseco impeccabilis. Minor patet, Major probatur: tum quia peccare nihil aliud est quam deflectere & declinare à rectitudine suæ regulæ: tum etiam quia, ut ibidem ait, S. Doctor, si manus artificis esset ipsa regula incisionis, vel talem regulam inseparabiliter haberet sibi conjunctam, non posset nisi rectè scindere: Ergo similiter voluntas, quæ immobiliter conjungitur regulæ suæ operationis, non potest nisi rectè operari, subindeque est ab intrinseco impeccabilis.

65 Demque suadet conclusio, declarando in particulari duplicem radicem seu causam, unde oritur impeccabilitas in Beatis, prima est ipsa visio beatifica, quæ triplici ratione potentiam peccandi à Beatis excludit. Primo, quia totam creaturæ rationalis capacitatem implet: nam ut discurrit S. Doctor 4. cont. gent. cap. 70. ratione 2. ex eo voluntas immutabilis redditur, quod totaliter ejus capacitas impletur; sicut cælum est immutabile substantialiter & incorruptibile, quia tota capacitas materiæ ejus expletur per ipsius formam: Sed tota capacitas voluntatis creaturæ rationalis expletur per visionem beatificam, per quam omnia ejus desideria perfecte implentur, ut disputatione precedenti in digressionem de visione beata ostensum est: Ergo per visionem beatam voluntas creaturæ rationalis redditur immutabilis à bono in malum, subindeque omnino impeccabilis.

66 Secundō, ut ibidem Præceptor Angelicus eodem libro cap. 92. ratiocinatur, peccatum in voluntate non accidit, sine aliqua ignorantia intellectus, propter quod dicitur Proverb. 14. *Errant qui operantur malum;* & Philosophus 3. Ethic. ait quod *Omnis peccans est ignorans:* Sed visio beata excludit ab intellectu Beatorum omnem defectum erroris, ignorantie, & inconsiderationis, præsertim circa agibilia in particulari; cum juxta communem Theologorum sententiam, cui libet Beato ex vi visionis debeatur cognitio omnium pertinentium ad proprium statum: Ergo visio beatifica ex vi sua omne peccatum à voluntate Beatorum excludit. Unde Nazianzenus oratione 44. splendori seu visioni quam à Spiritu sancto habent Angeli, tribuit quod peccare non possunt. Et Isidorus lib. de summo bono cap. 12. *Angeli (inquit) licet sint naturæ suæ mutabiles, non sinit ta men eos contemplatio mutare divina.*

67 Tertio: Videns Deum nihil potest appetere nisi ratione bonitatis divinæ, & in ordine ad illam: Ergo ex vi beatificæ visionis redditur impeccabilis. Consequencia est bona: nam peccans appetit objectum absque ordine ad bonum divinum. Antecedens probatur: Nam ut ait S. Tho-

mas hic art. 4. & 1. p. qu. 62. artic. 8. & qu. 24. de verit. art. 8. sic se habet respectu videntis Deum bonitas visæ, sicut respectu viatoris bonitas visæ, sicut re: nihil potest appetere nisi ratione boni in communi: Ergo nec videns Deum potest aliquid velle, nisi ratione bonitatis divinæ, & in ordine ad illam.

Hanc rationem D. Thoma improbat Vazquez hic disp. 18. cap. 2. num. 9. & ait illam non videri admodum efficacem: nempe quia alio modo comparatur bonum incommuni cum singulis objectis voluntatis, quam Deus cum eisdem; bonum enim in communi includitur essentialiter in singulis objectis, circa quæ voluntas versatur actu prosecutionis; & hæc ratio non potest aliquid velle voluntas, quod non sit bonum, neque ab aliquo averti, quod bonum sit: At verò Deus non ita includitur singulis objectis voluntatis; & idè dispar est inter utrumque ratio.

Verum hæc instantia & ratiocinatio frivola est: erit enim bonum divinum non claudatur essentialiter in bonis appetibilibus, non minus tamen efficaciter movet voluntatem Beati, quam bonum in communi voluntatem viatoris; imò efficacius movet, cum necessiter voluntatem Beati non solum quoad specificationem, sed etiam quoad exercitium, ut art. 1. ostendimus. Atqui (subsumo) propter efficaciam quæ gaudet bonum ut sic respectu voluntatis viatoris, nihil potest illi ut bonum proponi, nisi prout stat sub bono in communi: Ergo ob majorem efficaciam bonitatis divinæ respectu voluntatis Beati, nihil poterit illi ut bonum proponi, nisi ut stat sub ordine ad bonitatem Dei.

Confirmatur. Ideo viatori, nihil potest præsentari ut bonum, nisi sub ratione boni in communi, quia evidenter judicat nihil esse bonum, nisi ut clausum sub illa: At videns Deum etiam evidenter judicat nihil esse bonum, nec diligibile, nisi ut stat sub ordine ad bonitatem Dei; Ergo sicut nihil potest viatori proponi ut appetibile, nisi ut stat sub bono in communi; ita nequit Beato aliquid ut appetendum proponi, nisi ratione bonitatis divinæ, & in ordine ad illam.

Hæ duæ rationes probant visionem Dei excludere non solum peccata commissionis, sed etiam omissionis: nam etiam hæc requirunt aliquem defectum in intellectu, & sunt voluta saltem indirectè & interpretativè contra legem Dei.

Secunda radix unde oritur impeccabilitas Beatorum, est amor beatificus, qui ex visione sequitur, veluti prima ejus proprietas. Unde sic arguo: Beatitudo includit amorem beatificum, si non tanquam propriam essentiam & rationem formalem; saltem ut primam ac præcipuam ipsius proprietatem: Sed cum tali amore impossibile est actuale peccatum: Ergo beatitudo ab intrinseco competit impeccabilitas. Major patet, Minor probatur. Per peccatum homo avertitur à Deo ut ultimo fine, & per charitatem in Deum ut ultimum finem convertitur: At aversio à Deo, & conversio actualis in ipsum, simul esse nequeunt: Ergo cum amore beatifico impossibile est actuale peccatum.

Dices, hoc argumentò convinci Beatos non posse peccare mortaliter, quia peccatum mortale est aversio à Deo ut ultimo fine: non probatur.

Disp. 1.
art. 1.
S. 3.
col.

bari tamen beatitudinem esse impossibilem cum peccato veniali, quod non avertit à Deo.

Sed contra: Licet peccatum veniale non avertat à Deo, divertit tamen ab ipso: At cum amore beatifico impossibile est nedum avertio à Deo, sed etiam divertio: Ergo amor beatificus non solum excludit peccatum mortale, sed etiam veniale, & cum neutro compossibilis est. Major est certa: per hoc enim differunt actus charitatis, peccatum mortale, & peccatum veniale, quod charitas convertit hominem in Deum tanquam in ultimum finem; peccatum mortale illum à Deo ut ultimo fine avertit; veniale autem neque convertit, neque avertit, sed solum divertit ab ultimo fine. Minor verò probatur: Amor necessarius nedum quoad specificationem, sed etiam quoad exercitium, non solum cum avertione à Deo, sed etiam cum divertione ab illo est impossibile; cum enim sit continuus & nunquam interruptus, omnia quæ beatus diligit, actu refert & ordinat in divinam bonitatem tanquam in ultimum finem: Atqui amor beatificus, nedum quoad specificationem, sed etiam quoad exercitium, necessarius est, ut art. 1. ostendimus: Ergo cum illo nedum avertio, sed etiam divertio à Deo est impossibile.

Confirmatur: Actus charitatis, quò taliter homo ierit in Deum, ut si memoria occurreret veniale peccatum, ipsum detestaretur, cum eo peccato incompatibilis est: Sed amor patriæ istius est conditionis: Ergo cum veniale peccato est incompatibilis. Major patet, Minor probatur. Amor patriæ debet esse conformis cognitioni per quam regulatur: Sed visio beatifica, quæ regulat amorem patriæ, proponit Deum ut super omnia diligendum, & ad minus virtualiter iudicat nihil esse appetibile quod ad Deum ordinabile non sit: Ergo amor beatificus non solum est dilectio Dei super omnia, sed etiam excludit quemvis affectum objecti ad Deum ut ad finem ultimum non ordinabile, & virtualiter detestatur omne peccatum veniale.

Ratione ista ex amore beatifico desumpta saepe utantur SS. Patres, præsertim Gregorius lib. 7. moral. cap. 27. alias 28. ubi ait: *Natura Angelica est in semetipsa mutabilis, quam mutabilitatem vincit per hoc, quòd ei qui semper idem est, vinculis amoris colligatur.* Et D. Augustinus 14. de civi. cap. 9. *Vbi (inquit) boni adepti amor immutabilis est profectus, si dici potest, mali cavendi timor securus est.* Illius etiam meminit Anselmus lib. de casu Diaboli cap. 6. & D. Thomas qu. 24. de verit. art. 2. & lib. 4. contra gentes cap. 92. ratione 7.

Dices: Charitas patriæ, & charitas viæ sunt eisdem speciei; & charitas viæ interdum est major, & perfectior intensivè charitate patriæ: Sed charitas viæ non excludit potentiam ad peccandum, imò nec actuale peccatum, saltem veniale: Ergo nec charitas patriæ.

Respondeo concessa Majori, & Minori, negando Consequentiam: nam charitas patriæ non habet ex sua ratione specifica, nec ratione perfectionis intensivæ quâ gaudet, quòd tollat potentiam ad peccandum, sed solum ratione perfectionis individualis, seu modi operandi quem habet in patria: cum enim ibi regulatur per lumen gloriæ, & claram visionem, quæ Deum ut habentem omnem rationem boni clare representat, & iudicat nihil esse appetibile

quod ad Deum ordinabile non sit; hinc habet quòd non liberè, sed necessarò operetur, & tollat potentiam ad peccandum etiam venialiter ut antea exposuimus.

§. II.

Corollarium notatu dignum.

EX dictis inferes contra Victoriam relatum à Medina hic art. 4. & contra Egidium a Præsentatione lib. 11. qu. 16. art. 3. §. 3. causam sufficientem impeccabilitatis beatorum esse visionem beatificam: unde etiam de facto visione & amore impeccabiles reddantur, si tamen de potentia Dei absoluta amor ex visione non sequeretur, ratione solius visionis impeccabiles remanerent.

Patet hoc corollarium ex supra dictis. Tum quia voluntas videntis Deum ita se habet respectu boni divini, sicut voluntas viatoris in ordine ad bonum in communi: unde sicut impossibile est aliquem in via operari, nisi respiciendo rationem boni in communi; ita qui videt Deum non potest velle quicquam quod non ordinetur ad ipsum. Tum etiam quia, ut supra arguebamus, non potest esse in voluntate peccatum, nisi in intellectu error, ignorantia, aut inconsideratio præcedat: Sed visio beata ratione sui omnes illos defectus ab intellectu beatorum excludit: Ergo ratione sui, amore non subsecuto, est incompatibilis cum actuali peccato.

Dices: Visio beata non habet immediatam oppositionem cum peccato: Ergo non habet ex natura sua excludere illud. Consequentia videtur legitima. Antecedens probatur: quia visio est in intellectu, peccatum in voluntate: quæ autem sunt in diversis subjectis non habent immediatam oppositionem, neque sese invicem excludunt, ut summa frigiditas in manu, & luminus calor in pede: Ergo &c.

Respondeo concessa Antecedente, negando consequentiam. Licet enim visio Dei non habeat immediatam oppositionem cum peccato, habet tamen oppositionem immediatam cum aliquo requisito de necessitate ad peccatum, scilicet cum iudicio pratico, quo intellectus hic & nunc iudicat aliquod bonum appetens esse eligendum & amandum, quamvis legi divinæ contrarietur, & non sit ordinabile in divinam bonitatem: hoc autem sufficit ut visio beatifica ex se, & independenter ab amore quem causat, peccatum tam mortale quàm veniale excludat, & cum utroque sit impossibile, ut patet ex supra dictis.

ARTICULUS V.

Utrum de potentia Dei absoluta possit cum visione, aut amore beatifico, peccatum actuale, vel saltem habituale componi?

IN huius difficultatis resolutione tres reperio Theologorum sententias. Prima asserit peccatum, tam actuale, quàm habituale, posse de absoluta Dei potentia cum visione & amore beatifico conjungi. Sententiam hanc defendunt omnes qui censent, beatitudinem non reddere hominem impeccabilem ex propria & intrinseca ra-